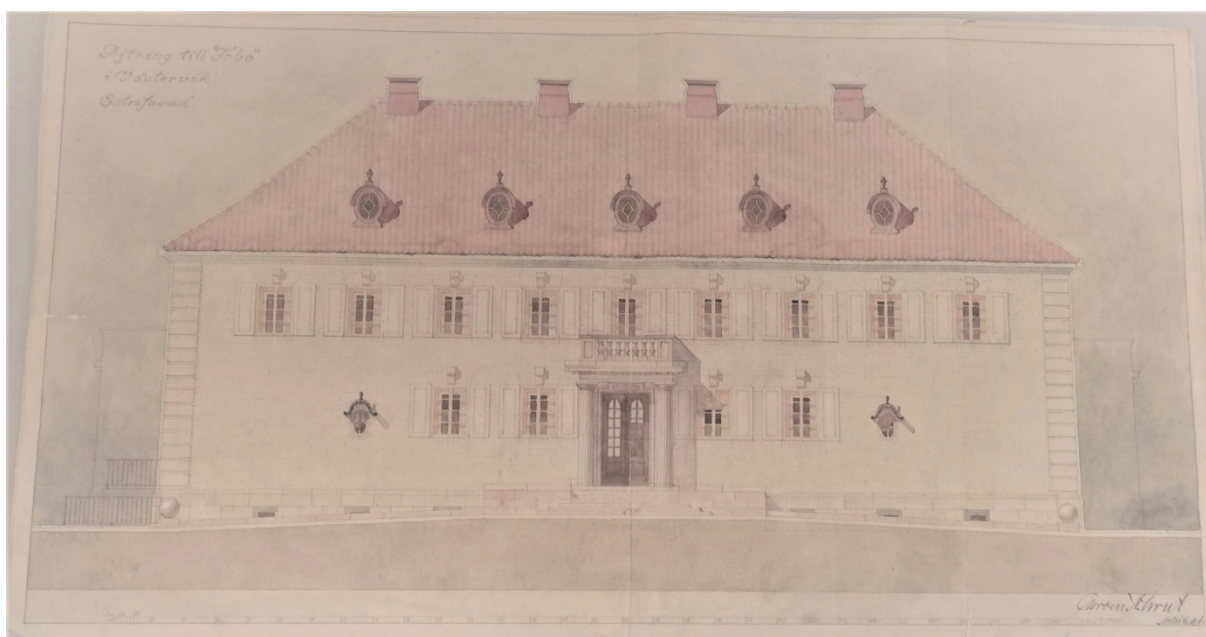

Från Toboskola till Stadshotell

Den pampiga byggnaden vid Esplanaden, mest känd som Toboskolan uppfördes 1918 av bankmannen Torsten Friberg. Han var gift med Jane Tenger, dotter till den välbärgade Albert Tenger.

Även Friberg hade en god ekonomi och anlidade arkitekten Torben Grut (1871–1945). Grut hörde till tidens ledande arkitekter och hade bland annat ritat Sollidens slott på Öland (1906), Villa Hildasholm i Leksand (1910).

Torsten Friberg ansågs ha lite av ett storhetsvansinne och ville bygga sig ett riktigt palats. Namnet Tobo syftar på To som i Torsten och Bo som i bostad. Entrétrappan mot Esplanaden smyckades med stora dekorativa granitklot. Men innan byggnaden stod färdig gjorde Friberg personlig konkurs. Friberg fick då hjälp av sina vänner och ordensbröder att bli direktör för Stadshotellet som övertagits av Aktiebolaget hotellarrande. Han blev kvar där på sin post fram till sin pension, då han flyttade till Valdemarsvik.

Ritning till Toboskolan - Torben Grut 1918. Västerviks kommunarkiv

Toboskolan blev i stället för Torstens bostad en skola. En lågstadieskola med en slöjdförskola som hette Annie Wimmerström. Senare har musik- och kulturskolan haft sin verksamhet där.

Hösten 2009 lät Bostadsbolaget göra om huset till ett tingsställe, med plats för advokater, åklagare, kontor och väntrum. Själva tingssalen placerades på övervåningen.

Vid renoveringen hittades en skrift på insidan av en garderob, där berättade hantverkarna som byggde villa Tobo att snickarna hade 1 kr i timmen som lön medan murarna hade 10 öre mer. Den 1 september 2010 invigdes det nya tingsstället i Västervik.

Stadshotellet, med betydligt flera år på nacken, uppfördes under åren 1842 - 45 efter ritningar av arkitekt Folke Birger Oppman. Excellensen Johan Nordenfalk på Blekhem ansågs att Kalmar län skulle delas i två delar, den norra och den södra. Här behövdes då ett residens för landshövdingen och byggnaden skulle också inrymma ett gästgiveri. Oppmans riktningar visade en imponerande byggnad i 3 våningar. Huvudentrén i hörnet Storgatan - Strömsgatan fick en trappa upp med pampiga

kolonner, där över en balkong med utgång från dörren på tredje våningen. Där kan man föreställa sig att landshövdingen kunde stå och vinka till folket.

Till byggmästare utsågs storbyggmästaren Jonas Jonasson från Stockholm. I huvudstaden hade han bland annat byggt Adelswärdsska palatset och Konstakademien. I Tjustbygden hade han byggt både Blekhem och Gränsö herresäten, men också fyren vid Spårösund.

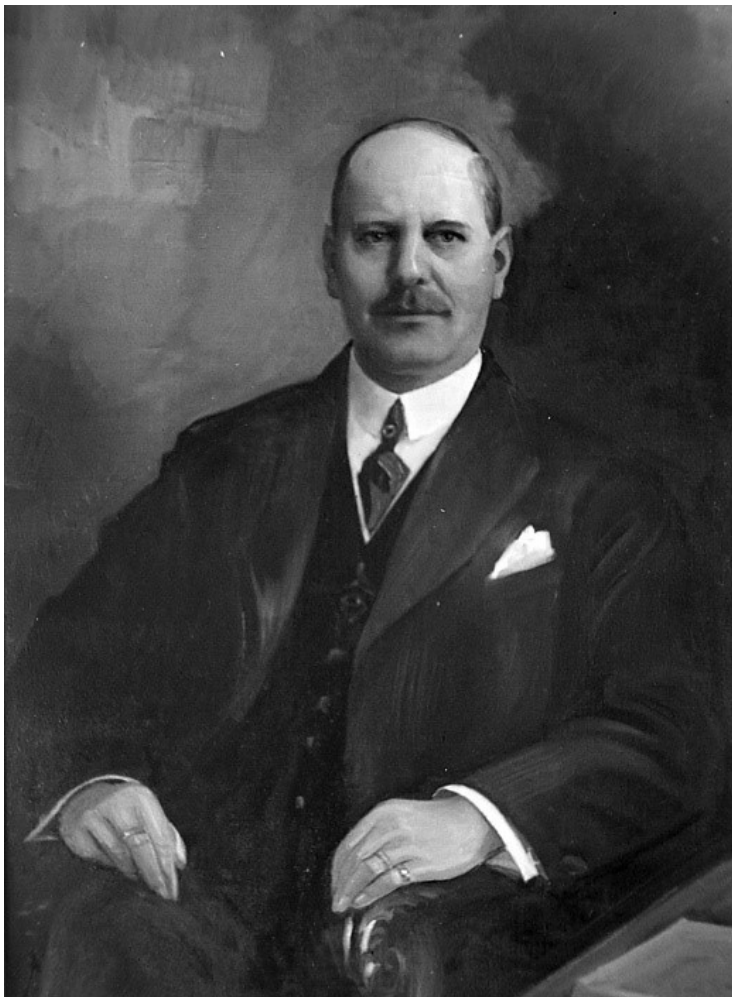
Arbetet med att bygga Stadshotellet växte och fick en allt pampigare karaktär. Men vid Johan Nordenfalks plötsliga bortgång 1846 uppstod komplikationer: Sterbhuset vill inte stå för alla ekonomiska åtaganden Nordenfalk gjort - utan man lyckades få staden att överta projektet som landade i att vi fick en tjugisig restaurang och hotellbyggnad.

Den byggnad som under årens lopp förändrats och byggts till.

Närmare etthundra år efter uppförandet, år 1938, beslutade Västerviks stad att låta sälja det rätt nedgångna hotellet. En direktör Tore Widlund från Gävle bjöd 250 000 kronor och lovade "försätta hotellet i modernt och tidsenligt skick".

Men bara en vecka innan köpehandlingarna skulle skrivas dök ett nytt bud upp!

Innehavaren stadshotellen i Örnsköldsvik och Sala, direktör Gustav Tengfeldt erbjöd 275 000 kronor varav en handpenning på 50 000 kronor.

Porträtt Gustaf Tengfeldt. Privat

Stadsfullmäktige beslöt att uppdra åt Drätselkammaren att träffa ett bindande avtal med direktör Tengfeldt. Stadskamreren Nils Andersson var med och bevittnade avtalet med Tengfeldt. Han var även närvarande vid den nye ägarens entré till Västervik. - Stadskamreren var imponerad, "Tengfeldt hade en försvarlig mängd matsilver med sig i bagaget!"

Den nye hotellägaren gjorde en omfattande tillbyggnad och upprustning av Statt. Hotellet kom att innehålla omkring 50 rum och en festvåning en trappa upp. Den pampiga trappan fick en tjock mörkröd matta - så att alla gäster kunde "gå på röda mattan".

Tengfeldts hustru Hilda hade det ansvarsfulla arbetet att förvalta nycklarna till hotellets alla rum. Så småningom utökade Tengfeldt sin verksamhet och tecknade hyreskontrakt på Slottsholmen. Sommartid flyttades hela restaurangverksamheten dit ut.

Gustav Tengfeldt drev hotellet fram till 1943, då han hastigt avled i blindtarmsinflammation.

Västerviks Stadshotell. Kalmar läns museum

Sonen Åke var då omkring 25 år och hade redan börjat arbeta i verksamheten. Hans hustru Dagny kom sen också att bli en aktiv engagerad del i hotellet.

Förutom hotellverksamheten var detta staden största och förnämsta restaurang.

I matsalen rymdes omkring etthundrafemtio gäster och i köket arbetade ett tjugotal personer.

På sextioalet renoverades matsalen igen och fick en lite modernare inredning med bland annat de så kallade "kottelamporna" vid borden. Från sommaren 1978 lämnade Åke och Dagny Tengfeldt arbetet som hotell och restaurangägare. Deras son Oscar läste då teknisk fysik i Uppsala och kom att ägna sig

åt både teknisk verksamhet och åt sitt stora intresse för antikviteter. Han märkte knappast av den stora turbulensen då kommunen beslöt att sälja hotellet. Först talades det om renoveringsobjekt - men snart blev det ett rivningsobjekt.

Stadshotellet - rivning och återuppståndelse oktober 1988 - september 1989. Dokumentation Åsa F. Jägerhorn

I oktober 1988 kunde Västerviksborna ta del av ett märkligt beslut. Stadshotellet hade varit utlagt till försäljning, som ombyggnadsprojekt. Byggföretaget som köpt hotellet krävde att få riva det och sen bygga upp det på nytt, som en kopia. Det skulle bli billigare att riva än att renovera.

- Låt oss stå på trappan och protestera om grävskoporna närmar sig, skrev författaren Göran Norström i Västerviks-Tidningen.

Föreningen Österflickorna och Österpojarna beslöt att avge en kraftig protest till kommunstyrelsens beslut att medge rivning.

Tisdagen den 13 oktober stod en grupp på hotellets trappa med bland annat Olof Nimhed, Sanna och Barbro Ackrell, Göran Norström, Åsa Jägerhorn och Lars Frosterud med plakat "RIV INTE STATT" - Vi kallades "pelarkramarna".

Men vad hjälpte protesterna, snart rullade grävskoporna in och bit för bit försvann vårt Stadshotell, upp ur bråten steg en liknande byggnad. Men den strama vita fasaden är nu målad i glassfärger som pistasch och vanilj, som hotell och restaurang fungerar byggnaden utmärkt sen många år.

När Oscar Tengfeldt nu efter många år flyttat tillbaka till sin hemstad, har han ställt många frågor om Stadshotellets historia, men också berättat en del om familjens liv i hotell- och restaurangvärlden.

Tillsammans har vi nu fogat ihop historien ända från 1850-talet